

УДК 330.34:65.01

ЗРОСТАННЯ РОЛІ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ В ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

GROWTH OF THE ROLE OF THE ENVIRONMENTAL COMPONENT IN THE ECONOMIC ACTIVITY OF ENTERPRISES

***О.В.Ткачук, канд. біол. наук Л.А. Некрасенко**
ДП Державний університет інфраструктури і технологій (м. Київ)*

***O.V. Tkachuk, L.A. Nekrasenko, PhD (Bio.)**
The State University of Infrastructure and Technologies (Kyiv)*

Протягом останніх десятиліть питання екологічної складової в економічній діяльності найбільших світових корпорацій привертає все більше уваги науковців, інвесторів, держави, міжнародних інституцій і пересічних громадян. Дослідники даної проблеми вказують на необхідність врахування екологічного фактору для підтримання сталого розвитку в Україні [1, 2]. Це перш за все пов'язано з загостренням екологічних проблем, які почали набувати глобального характеру вже наприкінці 20 сторіччя. Неспроможність традиційних моделей управління бізнесом, що фокусувалися головним чином на максимізації прибутку для інвесторів, запропонувати рішення цих проблем викликало потребу впровадити на державному рівні жорстких екологічних норм. Але це не мало бажаного ефекту, тому що бізнес сприймає екологічні обмеження як зовнішнє регулювання і додаткові витрати, що гальмують розвиток приватної ініціативи.

Згодом стала помітною тенденція до зміни ставлення до іміджу та формування вартості компанії. Потреба в забезпеченні сталого розвитку бізнесу через участь корпорацій у вирішенні екологічних питань почала стрімко зростати. Не останню роль у цьому відіграв розвиток технологій у сфері створення, обміну і поширення інформації, включаючи соціальні мережі та інтернет. Швидкість реакції суспільства від виникнення проблеми до її обговорення і пропонування шляхів вирішення підвищилась у рази порівняно із попередніми століттями.

Спроби окремих корпорацій звітувати про різні аспекти своєї діяльності, зокрема і про сталий розвиток бізнесу, почали набувати популярності серед інвесторів і трансформувались у інтегровану корпоративну звітність. Звітування про сталий розвиток стало більш досконалим і інформативним. Можна з обережністю стверджувати, що почав утворюватися певний соціальний консенсус і обґрунтований

взаємозв'язок між зростанням вартості бізнесу і його сталим розвитком. Цей процес набув масштабів, що потребували інституціональної підтримки щодо уніфікації стандартів розкриття інформації.

Одним із давно випробуваних інструментів впливу на свідомість підприємств є податки та звітність. Ще в 1999 році Пол Хокен, Еморі Ловінс і Л. Хантер Ловінс зазначали, що економіка не може бути надійним орієнтиром, доки природний капітал не буде поставлений на баланс компаній, країн і світу [3]. Після тривалих пошуків способів повернути увагу до проблем зміни клімату та погіршення навколишнього середовища економічна спільнота знайшла вихід – визнати природний капітал частиною бухгалтерського обліку та зробити його елементом корпоративної звітності. Статистична комісія Організації Об'єднаних Націй ухвалила Облік екосистем SEEA на своїй 52-й сесії в березні 2021 року [4, 5]. А у листопаді 2021 року було створено Раду з Міжнародних стандартів сталого розвитку (International Sustainability Standards Board) під егідою Фундації Міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRS Foundation) [6, 7].

У розвинених країнах, зокрема в країнах Євросоюзу, приймаються відповідні нормативні акти для впровадження звіту про сталий розвиток для окремих категорій бізнесу. Цей процес не омине і Україну, оскільки Україна має стратегічну ціль стати членом Євросоюзу. А отже інвестиції в Українську економіку очікуються головним чином від інвесторів розвинених країн Заходу, де практика інтегрованого звітування набуває дедалі більшого поширення серед найбільших корпорацій.

Для України на даному етапі важливо, з одного боку, підготувати необхідну нормативну базу для заохочення інтегрованого звітування, включаючи звіти про сталий розвиток, а, з іншого боку, бізнесу в Україні мають навчитися ефективної комунікації із потенційними інвесторами, де інтегрований звіт і звіт про сталий розвиток можуть надати значні переваги у залученні коштів інвесторів, розуміючи, на що саме вони звертають увагу.

В першу чергу це матиме прямий вплив на великі бізнеси у таких галузях як, наприклад, сільське господарство, енергетика, хімічна промисловість, видобування корисних копалин. Настав час українським підприємствам долучитись до цього глобального тренду.

[1] Бойченко С. (2008) Сучасні глобальні зміни клімату та прояви їх на території України. Світогляд. № 1. С. 15-25.

[2] Nekrasenko, L. (2022). Tax incentives to manage land and natural asset. *Economic Innovations*, 24(1(82)), 122-129. Retrieved from <https://ei-journal.com/index.php/journal/article/view/1146>

[3] Hawken, Paul, Hunter Lovins and Amory Lovins. (1999). *Natural Capitalism: Creating the Next Industrial Revolution*. New York: Little, Brown & Company.

[4] SEEA Ecosystem Accounting (2021) https://seea.un.org/sites/seea.un.org/files/documents/EA/seea_ea_white_cover_final.pdf

[5] United Nations et al. (2021). *System of Environmental-Economic Accounting— Ecosystem Accounting (SEEA EA)*. White cover publication, pre-edited text subject to official editing. Available at: <https://seea.un.org/ecosystem-accounting>.

[6] International Sustainability Standards Board (2021) <https://www.ifrs.org/groups/international-sustainability-standards-board/>

[7] IFRS Foundation <https://www.ifrs.org/>

УДК 330

**ФОРМУВАННЯ НОВОЇ ПАРАДИГМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ЧАС**

**THE FORMATION OF A NEW PARADIGM FOR THE DEVELOPMENT
OF THE ECONOMY OF UKRAINE IN THE POST-WAR PERIOD**

канд. екон. наук А.В. Толстова

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

PhD (Econ.) A. V. Tolstova

Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

Зі становленням незалежності Україна її економіка знаходилась в стані перманентної соціально-економічної кризи. Так впровадження помилкової стратегії ринкових перетворень, неузгодженості, невзаємопов'язаності структурних пріоритетів розвитку, які були направлені на розв'язання поточних проблем та мали характер разових проєктів, реалізація непослідовних реформ галузевого характеру, привілейованості політичних та власних інтересів певних урядовців перед економічними інтересами країни в умовах посилення глобальних трансформаційних процесів перетворили країну на сировинний придаток Європи. Об'єднання політичної та економічної влади, державне лобювання власних інтересів політичної еліти, зневажання інтересами суспільства щодо вибору стратегії розвитку країни призводить до конфліктності відносин держави, бізнесу та суспільства, спроб бізнесу увійти в політику з метою впливу на можливості та ресурси.

Військові дії суттєво загострили і підсилили негативний вплив обраної державної політики щодо розвитку країни. Руйнування виробничої, транспортної інфраструктури, соціальних та житлових об'єктів, втрати здатності використання земель, втрата та виїзд робочої сили з території країни призводить до скорочення рівня розвитку економіки країни. В Україні знизилося виробництво основних видів продукції, зокрема тієї, що становить основу експортного потенціалу України. Крім того, заблоковані